

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO

Suomen Unesco-toimikunnan toimintakertomus 2012

Unescon pääjohtaja Irina Bokova vieraili ensi kertaa Suomessa tammikuussa 2012 ja tapasi mm. kulttuuri- ja urheiluministeri Paavo Arhinmäen sekä opetusministeri Jukka Gustafssonin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö,
Katarina Koch

Unescon kansainvälinen viestinnän kehitysohjelma IPDC tukee sananvapautta, toimittajien turvallisuutta ja median kapasiteetin vahvistamista kehittyvissä valtioissa. Suomi valittiin vuonna 2012 IPDC:n hallitustenvälisen neuvoston puheenjohtajaksi.

© UNESCO, Serge Daniel, Koutiala (Mali)

YK:n kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco perustettiin vuonna 1945. Perussääntönsä mukaisesti sen tehtävänä on "myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin avulla". Unesco on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. Unescon peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä kaksikymmentä valtiota. Järjestöön kuuluu syksyllä 2011 pidetyn, 36. yleiskokouksen jälkeen 195 jäsenmaata ja 8 liitännäisjäsentä. Unescon korkein päättävä elin on joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous, joka vastaa politiikan peruslinjauksista ja hyväksyy ohjelman ja budjetin. Päätösten toteuttamisesta vastaa 58 jäsenmaasta koostuva, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva hallintoneuvosto.

Järjestön toimialoja ovat kasvat- ja koulutus, luonnon-, yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, kulttuuri (mukaan lukien maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä ja tiedonvälitys. Unescon päämaja sijaitsee Pariisissa. Järjestön kotisivun osoite on www.unesco.org.

Unesco oli ensimmäinen kansainvälisen sivistisyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi Unescoon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien jäseneksi.

Unescon ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimmassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Kansalliset toimikunnat ovat Unescon erityispiirre YK-järjestelmässä – Unesco on ainoa YK-järjestö, jolla on kansallisten toimikuntien muodostama globaali verkosto tukenaan. Useimmilla jäsenmailla on lisäksi pysyvä edustusto Unescossa. Myös edustustot toimivat linkkinä Unescon ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa Unescon toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja ja siten toimikunta tuo koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat Unescon maailmanlaajuisten verkostojen yhteyteen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-, tutkimus-, kulttuuri- ja viestintäaloista Unescolle ja sen kautta järjestön muille jäsenmaille eri maanosissa sekä toisaalta vahvistaa Unesco-tuntemusta Suomessa. Toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkатыönä opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	4
2. Suomen Unesco-toimikunta.....	5
3. Toiminta	7
3.1. KOULUTUS	10
3.2. KULTTUURI.....	12
3.3. TIEDE	13
3.4. VIESTINTÄ	16
4. Hyödyllistä tietoa Unescosta	17
Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002	20

1. Johdanto

Vuosi 2012 alkoi Unescossa haastavissa merkeissä. Loka-marraskuussa 2011 pidetyssä Unescon 36. yleiskokouksessa Palestiina hyväksyttiin Unescon jäseneksi, minkä seurauksena poliittiset jännitteet lisääntyivät ja Yhdysvallat jätti kansallisesta lainsäädännöstään johtuen sääntömääräiset jäsenmaksunsa maksamatta. Tästä johtuen Unescon budjetissa oli vuoden 2011 lopulla 72 miljoonan US-dollarin vaje, jota paikkaamaan Unescon pääjohtaja Irina Bokova perusti kaikille avoimen hätärahoituksen. Lokakuussa pidetyssä Unescon hallintoneuvoston 190. istunnossa pääjohtajan viesti oli selvä: Unesco ei ole menossa konkurssiin, mutta leikkauksia tarvitaan.

Syksyn 2011 yleiskokous päätti siirtyä kaksivuotisesta nelivuotiseen ohjelmasykliin ja kuusivuotisesta kahdeksanvuotiseen strategiasykliin. Keskustelut uuden syklin mukaisista Unescon seuraavasta ohjelmasta ja budjetista 2014-2017 (C/5) sekä keskipitkän aikavälin strategiasta 2014-2021 (C/4) leimasivat toimikunnan koko vuotta. Hallintoneuvoston 190. istunnossa käsitellyn pääjohtajan esityksen mukaan pääohjelmia/-sektoreita tulisi olemaan kolme nykyisen viiden sijasta: koulutus, tieteet (luonnontieteiden sekä yhteiskunta- ja humanististen tieteiden sulautus) ja kulttuuri (viestintäsektorin sulautus kulttuurisektoriin). Pääjohtaja veloitettiin tuomaan kokonaisuusohjelmasta (C/5) ja strategiasta (C/4) seuraavaan huhtikuussa 2013 pidettävään hallintoneuvoston istuntoon.

Unescon pääjohtaja Irina Bokova vieraili Helsingissä 19.-20.1. ja tapasi tasavallan presidentin Tarja Halosen lisäksi kulttuuri- ja urheiluministeri Paavo Arhinmäen, opetusministeri Jukka Gustafssonin, ulkoministeri Erkki Tuomiojan sekä kehitysministeri Heidi Hautalan.

Vuoden 2012 aikana juhlittiin 40 vuotta täyttäneitä Unescon maailmanperintösopimusta. Kansallismuseossa järjestettiin 3.10. kansallinen Unescon maailmanperintösopimuksen 40-vuotisjuhlaseminaari ”Maailmanperintö aarteenamme”.

Toimikunta käsitteli useita kertoja myös kesäkuussa Rio de Janeirossa kesäkuussa pidettyä YK:n kestävä kehityksen Rio+20 -huippukokousta, jossa Suomi ja Unesco järjestivät sivutapahtuman *Sustainable Development and Water; Global Goal, Targets, Partnerships*.

Toimikunta keskusteli vuoden aikana myös ulkoasiainministeriön valmistelussa olevasta Suomen kehityspoliittisesta toimenpideohjelmasta sekä Suomen YK-strategian uudistamisesta ja ajankohtaisista YK-politiikan haasteista. Erityistä huomiota sai Suomen ehdokkuus YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi.

Syksyn aikana esillä olivat myös Unescon viestinnän kehitysohjelman (IPDC) ajankohtaiset asiat, etenkin Suomen tultua valituksi IPDC:n hallitustenvälisen neuvoston puheenjohtajaksi.

Vuoden viimeisessä kokouksessaan toimikunta keskittyi YK:n universaaliin post-2015 -agendaan ja siihen valmistautumiseen. Uudesta kehitysohjelmasta sovitaan YK:ssa vuonna 2014.

2. Suomen Unesco-toimikunta

Unescon perussäännön artiklassa 7 jäsenvaltioita veloitetaan perustamaan kansallinen toimikunta, jossa ovat edustettuina hallitus ja tärkeimmät koulutuksen, tieteen ja kulttuurin alaan kuuluvia kysymyksiä hoitavat kansalliset yhteisöt. 196 kansallista Unesco-toimikuntaa muodostavat koko maailman kattavan ainutlaatuisen yhteistyöverkoston. Suomeen perustettiin oma Unesco-toimikunta vuonna 1957 kansalliseksi neuvoo-antavaksi asiantuntijatoimikunnaksi ja yhteistoimintaelimeksi.

Valtioneuvosto kutsuu Suomen Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan ja lisäksi enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja. Jäsenten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita. Toimikunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puheoikeus. Kansallinen toimikunta on neuvoo-antava yhteistyöelin suhteessa Unescoon, valtioneuvostoon yleisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriöön erityisesti.

Toimikunnan tehtävät on lueteltu Suomen Unesco-toimikunnasta vuonna 2002 annetun asetuksen (*toimintakertomuksen liitteenä*) toisessa pykälässä: ”Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.”

Toimikunnan kokoonpano vuosille 2011–2014 vahvistettiin valtioneuvoston päätöksellä 10.2.2011. Toimikunta kokoontui vuoden 2012 aikana viisi kertaa: 14.2., 12.4., 6.6., 6.9. ja 12.12.

Toimikunnan kokoonpano kaudella 2011–2014

Puheenjohtaja

professori Tapio Markkanen, Helsingin yliopisto

Jäsenet

tutkimuspäällikkö Timo Cantell, Helsingin kaupungin tietokeskus

opetusneuvos Irmeli Halinen, Opetushallitus

pääsihteeri Reetta Kettunen, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta

johtaja Gunvor Kronman, Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus

toiminnanjohtaja Helena Laukko, YK-liitto

kansainvälisten asioiden päällikkö Jarkko Lehikoinen, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry

johtaja Johanna Maula, Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa, varapuheenjohtaja

pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos

asiamies Juha Rekola, Suomen Journalistiliitto, Viestintä ja kehitys -säätiön puheenjohtaja

professori emerita Rauni Räsänen, Oulun yliopisto

pääsihteeri Irina Piippo, Tiedeakatemia-in neuvottelukunta

Ulkoasianministeriön edustajana toimikunnan kokouksiin osallistui hallinnollinen ulkoasiainsihteeri Anitta Talja YK- ja yleisten globaaliasioiden yksiköstä. Toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristö, pääsihteerinä toimii kulttuuriasianneuvos Zabrina Holmström. Opetus- ja kulttuuriministeriön muut Unesco-asioita hoitavat virkamiehet olivat vuonna 2012 erityisasiantuntija Hannu Vainonen ja kansainvälisen vaihdon sihteeri Kati Anttalainen. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteeri FT Reetta Kettunen nimitettiin 11.10.2012 alkaen Suomen Unesco-toimikunnan jäseneksi kesken toimikunnan kauden eroa pyytäneen valtiosihteeri Olli-Pekka Heinosen tilalle. Toimikunnan sihteerinä toimi alkuvuoden ajan asiantuntija Pauliina Savola Suomen ammattikorkeakouluopiskelijoiden liitto SAMOK ry:stä sekä 1.4.2012 alkaen asiantuntija Niina Aalto.

3. Toiminta

Unescon taloustilanteesta

Vuosi 2012 alkoi Unescossa haastavissa merkeissä. Loka-marraskuussa 2011 pidetyssä **Unescon 36. yleiskokouksessa Palestiina hyväksyttiin Unescon jäseneksi**, minkä seurauksena poliittiset jännitteet lisääntyivät ja Yhdysvallat jätti sisäisestä lainsäädännöstään johtuen sääntömääräiset jäsenmaksunsa maksamatta. Tästä johtuen Unescon budjetissa oli vuoden 2011 lopulla 72 miljoonan US-dollarin vaje, jota paikkaamaan Unescon pääjohtaja **Irina Bokova** perusti kaikille avoimen hätäraha-

Pääjohtaja Bokova piti 26.1. Pariisissa tiedotustilaisuuden Unescon taloustilanteesta. Järjestön reaalin budjetti oli vuoden 2012 alussa 465 MUSD yleiskokouksen hyväksymän 653 USD sijaan. Kaikki sektorit varautuivat pääjohtajan ohjeiden mukaisesti 29 % leikkauksiin vuosien 2012–2013 aikana. Bokovan mukaan järjestön prioriteetteina tulee säilyttää Koulutus kaikille (EFA) -prosessi, valtameret ja makeaan veteen liittyvät tiedeohjelmat, kulttuurinen moninaisuus ja kulttuurien välinen vuoropuhelu, sananvapaus sekä kehityksen eettiset kysymykset. Tuntuvat säästötoimenpiteet käynnistettiin mm. matkustuskuluissa, julkaisuissa ja kokousten tulkkauksipalveluissa. Leikkaukset näkyvät Unescossa mm. henkilöstön uudelleensiirtämisenä, fokusointina ja säästämisenä ulkopuolisista konsulttipalveluista.

Järjestön taloudellista tilannetta käsiteltiin 27.2.–10.3. pidetyssä Unescon **hallintoneuvoston 189.** istunnossa. Hallintoneuvosto hyväksyi pääjohtajan toimintasuunnitelman (ns. Road map) Unescon toimintojen sopeuttamiseksi vallitsevaan tilanteeseen. Pysyvän Unesco-edustuston lisäksi kokoukseen osallistuivat kulttuuriasiainneuvos **Zabrina Holmström** opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja hallinnollinen ulkoasiainsihteeri **Anitta Talja** ulkoasiainministeriöstä.

Unescon **hallintoneuvoston 190.** istunnossa 3.-18.10. pääjohtajan viesti oli selvä: Unesco ei ole menossa konkurssiin, mutta leikkauksia tarvitaan. Hätäapurahasto ei korjaa tilannetta, sillä vaikka jäsenmaat ovat luvanneet lahjoittaa noin 70 miljoonaa euroa, eli kuudesosan budjetista, ei varoja vuoden 2012 loppuun mennessä ollut vielä saatu.

Keskustelu Unescon ohjelmasta ja budjetista (C/5, 2014-2017) sekä strategiasta (C4, 2014-2021)

Syksyn 2011 yleiskokous päätti siirtyä kaksivuotisesta nelivuotiseen ohjelmasykliin ja kuusivuotisesta kahdeksanvuotiseen strategiasykliin. Budjetti säilyy jatkossakin kaksivuotisena. Keskustelut seuraavasta, uuden syklin mukaisesta Unescon ohjelmasta ja budjetista 2014–2017 (C/5 sekä keskipitkän aikavälin strategiasta 2014–2021 (C/4) leimasivat toimikunnan koko vuotta.

Färsaarilla pidettiin 21.–23.5. **pohjoismainen koordinaatiokokous**, jossa hiottiin yhteisiä kantoja Unescon pääjohtaja konsultaatioon seuraavien strategian (C/4, 2014–2021) ja ohjelman (C/5, 2014–2017) painotuksista. Kokoukseen osallistuivat kulttuuriasiainneuvos **Zabrina Holmström** ja erityisasiantuntija **Hannu Vainonen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä, asiamies **Juha Rekola** ja toimitusjohtaja **Gunvor Kronman** toimikunnasta sekä ministerineuvos **Anne Huhtamäki** pysyvistä edustustosta. Suomi vastasi kokouksessa kulttuurisektorin koordinaatiosta. Kokouksessa keskusteltiin

mm. Palestiinan jäsenyyttä seuranneista budjettivaikutuksista järjestön tilaan. Suuri kysymys on, kuinka pääjohtaja Bokova vie eteenpäin uuden ohjelmaesityksen nykyisessä budjettilanteessa. Suomi valmistautui ohjelma- ja budjettikonsultaatioihin mm. vastaamalla pääjohtajan sähköiseen C/4- ja C/5 strategia- ja -ohjelmakyselyyn sekä lähettämällä Unescon sihteeristölle ”non-paperin”, jossa tuodaan suorapuheisesti esille, mitä Unescossa Suomen näkemysten mukaisesti tulisi edistää tai leikata. **Pääjohtajan alueellinen konsultaatio koskien ohjelman ja budjetin 2014–2017 (C/5) sekä keskipitkän aikavälin strategian 2014–2021 (C/4)** suunnittelua pidettiin läntisen vaaliryhmä I:n osin 9.-11.9. Bratislavassa.

Pääjohtajan esitystä Unescon seuraavasta ohjelmasta ja budjetista (C/5, 2014–2017) ja strategiasta (C/4, 2014–2021) käsiteltiin Unescon **hallintoneuvoston** 190. istunnossa 3.-18.10.2012. Esityksen mukaan **pääohjelmia/-sektoreita tulisi olemaan kolme** nykyisen viiden sijasta: koulutus, tieteet ja kulttuuri. Esityksen mukaan nykyisin erillään olevat luonnontieteiden sekä yhteiskunta- ja humanististen tieteiden pääohjelmat sulatettaisiin yhteen tieteiden sektoriin. Pohjoismaat, ml. Suomi ovat jo vuosia esittäneet tätä muutosta. Lisäksi viestintäsektori yhdistettäisiin kulttuurisektoriin. Hallintoneuvoston hyväksymä päätöslauselma korostaa nykyisten viiden pääohjelman tärkeyttä, mutta jättää mahdollisuuden rakenteellisiin muutoksiin. Pääjohtaja veloitettiin tuomaan **kokonaisesitys ohjelmasta ja budjetista (C/5) sekä strategiasta (C/4)** seuraavaan hallintoneuvoston istuntoon (10.–25.4.2013). Jäsenmaat toimittavat niihin kommenttinsa, ja esitykset käsitellään **Unescon 37. yleiskokouksessa** (5.–21.11.2013). Pysyvän Unesco-edustuston lisäksi hallintoneuvoston syysistuntoon osallistuivat kulttuuriasiainneuvos **Zabrina Holmström** ja erityisasiantuntija **Hannu Vainonen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja hallinnollinen ulkoasiainsihteerin **Anitta Talja** ulkoasiainministeriöstä.

Globaaleihin kehityspoliittisiin kysymyksiin keskittyvä Post 2015 -agenda

Vuosituhattavoitteiden päättyessä YK:n johdolla luonnostellaan vuoden 2015 jälkeistä kehitysagenda. Post 2015 -agenda on lähivuosien merkittävin globaali kehityspoliittinen kysymys. Valmisteluun osallistuivat mm. EU, OECD sekä maiden kansalliset tahot. Agendasta päätetään YK:ssa vuonna 2014.

Globaaleihin kehityspoliittisiin kysymyksiin keskittyvä **Post-2015 -agendan valmistelu** oli esillä toimikunnan keskusteluissa läpi vuoden. Erityisesti vuoden viimeisessä kokouksessa 12.12.2012. toimikunta tarkasteli, yhdessä ulkoasiainneuvos **Kirsti Aarnion** kanssa, käynnissä ja käynnisteillä olevia prosesseja sekä keskusteli siitä, mitä Post-2015 -agendaan tulisi sisällyttää. Keskustelun oleellisia haasteita ovat: mitä nykyisistä **vuosituhattavoitteista (MDG)** tulee säilyttää, muokata uudelleen tai tuoda lisää, mikä on vuosituhattavoitteiden suhde Rio+20 -huippukokouksessa laadittavaksi päätettyihin uusiin **kestävän kehityksen tavoitteisiin (SDG)** ja kuinka varmistaa, että Post-2015 -agendasta ja kestävän kehityksen tavoitteista käytävä keskustelu johtaa vain yhteen tavoitekehikkoon? Suomen tärkein toivomus on uuden agendan toteuttaminen **YK:n johdolla, yhdet kaikkia valtioita koskevat tavoitteet tavoitteenaan**. Suomen kärkiteemana on **oikeusperustaisuus**, joka on myös kehitysyhteistyön lähtökohta. Keskeistä on **köyhyyden ja epätasa-arvon poistaminen maailmasta** ja **vuosituhattavoitteiden säilyttäminen**. Uusien tavoitteiden täytyy olla myös mitattavissa.

Toimikunta nosti keskusteluissa erityisesti esille poliittisen tahdon luoda yhteiset tavoitteet köyhyyden poistamiseksi nykyisissä tavoitteissa mainitun köyhyyden puolittamisen sijaan, merkittävien sananvapauskysymysten sisällyttämisen kehitysagendaan ja epätasa-arvoistumisprosessin vaikutukset koulutukseen. Koulutus on ymmärretty kaiken kehityksen läpäiseväksi perustaksi ja konsensus vallitsee siitä, että koulutus tulee sisällyttää post 2015 - kehitystavoitteisiin. Koulutukseen pääsyn sijaan tulee painottaa koulutuksen loppuun suorittamista, opetuksen laatua, yhdenvertaisuutta ja tehokkaampia seurantamekanismeja.

Terminologia on muuttumassa niin, että puhutaan useammin oppimisesta (learning) kuin koulutuksesta (education). Keskiöön halutaan nostaa myös kulttuurinen sensitiivisyys, toisen asteen koulutus, erityisesti ammatillinen koulutus ja non-formaali koulutus sekä naisten ja tyttöjen aseman parantaminen. Uusin Unescon EFA GMR -raportti pureutui nuorten ammatillisiin taitoihin ja nuorisotyöttömyyteen.

Unescon koulutussektorin entisen apulaispääjohtajan, EFA GMR -raportin sihteeristön johtajanakin toimineen Nicholas Burnett'n hallituksista riippumattomalle tutkimusinstituutille ODI:lle (Overseas Development Institute) laatimassa raportissa *Post 2015 Education MDG's* on kartoitettu tämän hetkistä keskustelua ja todetaan, että koulutuksen tulisi sisältyä vuosituhattavoitteiden ja kestävän kehityksen tavoitteiden agendalle. Euroopan ammattiliittojen koulutusryhmä (*European Trade Union Committee for Education*) ja kansainvälinen opettajajärjestö (*Education International*) totesivat julkilausumassaan, että koulutus on ihmisoikeus, johon koko vuosituhattavoitteiston tulisi pohjautua.

Unescon pääjohtajan Irina Bokovan vierailu

Unescon pääjohtaja **Irina Bokova** vieraili ensimmäistä kertaa Suomessa 19.–20.1. ja tapasi Helsingissä tasavallan presidentin **Tarja Halosen** lisäksi kulttuuri- ja urheiluministeri **Paavo Arhinmäen**, opetusministeri **Jukka Gustafssonin**, ulkoministeri **Erkki Tuomiojan** sekä kehitysministeri **Heidi Hautalan**. Vierailun yhteydessä järjestettiin 20.1. avoin seminaari *UNESCO and the Freedom of the Expression* ulkoasiainministeriössä jossa Bokova piti key note -puheenvuoron.

Pääjohtaja kertoi vierailullaan toivovansa Suomen ja Unescon tiivistävän yhteistyötään mm. sananvapauden ja toimittajien turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä sekä kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen alueella, jossa Suomella on vahvaa asiantuntemusta.

Toimikunta kuuli pääjohtaja **Irina Bokova** asettautumisesta ehdolle toiselle pääjohtajuuskaudelle 2014–2017. Yleiskokouksen 37. istunto äänestää syksyllä 2013 pääjohtajasta hallintoneuvoston esityksen pohjalta.

Kehityspoliittinen toimenpideohjelma

Vuoden 2012 toimikunnan ensimmäisessä kokouksessa neuvonantaja **Iina Soiri** ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen osaston esikunnasta kertoi toimikunnalle valmistelussa olevasta **kehityspoliittisesta toimenpideohjelmasta (KEPO)**. KEPO:n tavoitteena on uudistaa Suomen kehityspoliittikkaa ja -yhteistyötä niin, että se vastaa muuttuvan toimintaympäristön ja tulevaisuuden tarpeisiin sekä auttaa maita irti apuriippuvuudesta. Uuden KEPO:n painopisteinä ovat ihmisoikeuksia edistävä,

demokraattinen ja vastuullinen yhteiskunta, osallistava ja työllistävä vihreä talous sekä luonnonvarojen kestävä hallinta, ympäristönsuojelu ja inhimillinen kehitys. Painotus on erityisesti ihmisoikeusperustaisuudessa. Toimikunta korosti koulutuksen oheen kulttuurin merkitystä kehityspoliittisessa toiminnassa.

YK-politiikan ajankohtaiset haasteet ja Suomen YK-strategian uudistaminen

Toisessa kokouksessaan 12.4. toimikunta keskusteli yhdessä ulkoasiainministeriön YK- ja yleisten globalisaatioasioiden yksikön päällikön **Katri Viinikan** kanssa ajankohtaisista YK-prosesseista. Esille nostettiin mm. Suomen kampanja YK:n syksyllä 2012 pidettyihin turvaneuvostovaaleihin (YKTN), YK:n kestävä kehityksen huippukokouksen Rio+20 valmistelut ja Suomen YK-strategian päivitys. Toimikunta korosti erityisesti haastetta suomalaisten vähäisestä rekrytoitumisesta YK-tehtäviin. Lisäksi keskusteltiin maailmanpolitiikan tasapainomuutoksesta, jossa nousevat maat ja maaryhmät haastavat lännelle tärkeissä ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksissä lisääntyneiden äänestysten myötä YK-järjestelmässä.

Unescon ja EU:n välinen Memorandum of Understanding (MoU) –aiesopimus uusittiin

Unescon ja EU:n välinen **Memorandum of Understanding (MoU) -sopimus** uusittiin 8.10.2012. Sopimuksella tiivistetään Unesco-toimikunnankin esittämää poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä mm. koulutuksen laatuun, kehitysavun tehokkuuteen, kulttuurisen moninaisuuden sekä maailmanperinnön suojeluun, median kehittämiseen ja merten suojeluun liittyen. Sopimuksen allekirjoittivat Pariisissa Unescon pääjohtaja Irina Bokova, EU:n ulkoasiain ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Catherine Ashton sekä kehityskomissaari Andris Piebalgs.

3.1. KOULUTUS

www.unesco.org/education

Ammatillisen koulutuksen 3. maailman konferenssi

Shanghaissa pidettiin 13.–16.5. Kiinan hallituksen tuella **ammattillisen koulutuksen 3. maailmankonferenssi** (*3rd International Congress on TVET*), teemanaan *Building Skills for Work and Life*. Järjestäjinä olivat Unescon lisäksi mm. ILO ja OECD. Konferenssissa pyrittiin löytämään ratkaisuja ammatillisen koulutuksen saatavuuden lisäämiseen ja koulutuksen laadun näkökulmasta työssä tarvittavien taitojen saavuttamiseen.

Suomen valtuuskunnassa kokoukseen osallistuivat johtaja **Mika Tammilehto** ja opetusneuvos **Tarja Riihimäki** opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä markkinointipäällikkö **Lars Eltvik** HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulusta. Tammilehto puhui kutsuttuna paneelissa *Achieving better teaching and learning*. Unescon kutsusta Suomen yleiskokousvaltuuskunnan nuorisodelegaattina (2011) toiminut **Miika Tomi** piti nuorten puheenvuoron paneelissa *Bridging the Divide: Connecting Youth Skills with Work*.

ILO:n vuosiraportissa *Global Employment Trends 2012: Preventing a Deeper Job Crisis* todetaan, että maailman nuoret (15–24-vuotiaat) kohtaavat työttömyyttä lähes kolme kertaa aikuisia todennäköisemmin. Syyskuussa 2012 julkaistiin **EFA:n vuosittainen seurantaraportti 2012** *Education for All Global Monitoring Report (EFA GMR)*, joka keskittyy nuoriin ja työelämätaitoihin.

Unescon elinikäisen oppimisen instituutti 60 vuotta

Unescon elinikäisen oppimisen instituutti (*UNESCO Institute for Lifelong Learning UIL*) järjesti **60-vuotisjuhlaseminaarin** *“How lifelong learning can address today’s global challenges”* Hampurissa toukokuussa. Instituutin keskeisiä tehtäviä ovat elinikäisen oppimisen konseptin kehittäminen ja vahvistaminen, lukutaidon ja aikuisten oppimisen edistäminen sekä monimuotoisen oppimisen tunnustaminen. Juhlaseminaariin osallistui opetusneuvos **Reijo Aholainen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä Suomen edustajana instituutin hallituksessa toimiva **Eeva-Inkeri Sirelius**. Aholainen toimii hallituksessa Sireliuksen varaedustajana.

YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon lanseerasi Education First -aloitteen

YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon lanseerasi YK:n yleiskokouksen yhteydessä New Yorkissa 26.9. **Education First -aloitteen**, jolla pyritään lisäämään poliittista sitoutumista EFA-tavoitteiden toteuttamiseen. Unescon koordinoiman aloitteen painotuksen ovat: **1) koulutukseen pääsy, 2) koulutuksen laatu ja 3) kasvatus globaaliin kansalaisuuteen**. Toimikunnan tukeman aloitteen myötä koulutus on nostettu ensimmäistä kertaa näin korkealle YK:n agendalla. Aloitteen erityislähettilääksi pääsihteeri on nimittänyt Iso-Britannian entisen pääministerin Gordon Brown’n (*UN Special Envoy for Global Education*). Huhtikuussa 2013 järjestetään **YK-järjestöjen, Maailmanpankin ja hallitusten huippukokous**, jossa hahmotellaan keinot EFA-tavoitteiden kuromiseksi vuoteen 2015.

Presidentti Tarja Halonen osallistui tyttöjen oikeutta koulutukseen käsittelevään Unescon korkean tason keskustelutilaisuuteen

Pariisissa järjestettiin 10.12. **tyttöjen oikeutta koulutukseen** käsittelevä korkean tason keskustelutilaisuus **Stand up for Malala - Stand up for girls’ right to education**, johon presidentti **Tarja Halonen** osallistui. Tilaisuudessa puhuivat myös mm. Pakistanin presidentti Asil Ali Zardar, YK:n pääsihteerin koulutuksen erityislähettiläs Gordon Brown sekä UN Women -järjestön pääjohtaja Michelle Bachelet. Tilaisuus järjestettiin 14-vuotiaan pakistanilaistyön, Malala Yousafzai kunnioittamiseksi, jota ammuttiin lokakuussa koulumatkallaan protestina sille, että hän on puolustanut tyttöjen oikeutta koulutukseen. Halonen on Unescon pääjohtajan keväällä 2011 perustaman, tyttöjen ja naisten koulutusta edistävän korkean tason paneelin jäsen, yhdessä mm. Obaman ensimmäisen hallituksen ulkoministerin Hillary Clintonin kanssa.

EFA-ohjausryhmä perustettiin

Unescon koulutussektori on perustanut **EFA-ohjausryhmän** (*EFA Steering Committee*), jonka tehtävänä on syksyn 2011 hallintoneuvoston hyväksymän uuden EFA-arkkitehtuurin mukaisesti vastata vuosittaisten korkean tason foorumin (*High Level Forum HLF*) ja globaalin EFA-tapaamisen

(*Global EFA Meeting, GEM*) valmistelusta ja toimia strategisen ohjauksen ja seurannan elimenä, etenkin **Post-2015 -agendan näkökulmasta**. Ohjausryhmässä on 18 jäsentä: edustajat kultakin Unescon vaalialueelta, kansalaisyhteiskunnan, yksityisen sektorin ja EFA-kumppaniorganisaatioiden sekä kansainvälisen opettajajärjestön *Education International*'n edustajat. Ohjausryhmän ensimmäinen kokous pidettiin Pariisissa 11.–12.6.

3.2. KULTTUURI

www.unesco.org/culture

Maailmanperintösopimus 40-vuotta

Unescon lippulaivan maailmanperintösopimuksen 40-vuotisjuhlavuotta vietettiin teemalla **kestävä kehitys ja paikallisten yhteisöjen rooli**. Suomessa Unescon **maailmanperintösopimuksen 40-vuotisjuhlaseminaari "Maailmanperintö aarteenamme"** järjestettiin 3.10.2012 Kansallismuseossa mm. opetus- ja kulttuuriministeriön, ympäristöministeriön, Museoviraston, Opetushallituksen ja Unesco-toimikunnan yhteistyönä. Seminaarin avasi ylijohtaja **Riitta Kaivosoja** opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Maailmanperintökeskuksen johtajan **Kishore Raon** key note -puheenvuoro esitettiin videoituna. Kaikki Suomen kohteet esittäytyivät juhlaseminaarissa värikkäästi. Osallistujia oli lähes 200.

Unescon **maailmanperintökomitean 36. istunto** pidettiin 24.6.–6.7. Pietarissa. Maailmanperintökomiteassa on 21 jäsentä, Suomi on tarkkailijana. Kokoukseen osallistuivat Suomesta ympäristöneuvos **Jukka-Pekka Flander** ympäristöministeriöstä, sekä erikoisasiantuntija **Margaretha Ehrström** ja erikoistutkija **Stefan Wessman** Museovirastosta. Komitea hyväksyi uusia maailmanperintökohteita jälleen Euroopasta. Maailmanperintösopimuksen haasteena on maailmanperintöluettelon tasapainoinen ylläpitäminen: maailmanperintökohteita on lähes 1000, sopimuksen jäsenmaita 189, mutta kohteiden maantieteellinen jakautuminen ei ole tasapainossa.

Vuosittainen **pohjoismaiden maailmanperintökohteiden tapaaminen** järjestettiin 3.–5.10. Suomenlinnassa teemalla maailmanperintökasvatus ja ammattitaidon kehittäminen (*Capacity and competence building*). Osallistujia oli yli 80 (Suomen lisäksi Ruotsi, Norja, Tanska, Grönlanti, Latvia ja Viro).

Suomen Unesco-toimikunta päätti tukea Suomen mahdollista komiteaehdokkuutta, mikäli Suomi päättää asettautua ehdokkaaksi seuraavalle kaudelle (2014–2017). Yleissopimuksen osapuolten yleiskokous (syky 2013) valitsee komitean jäsenet.

Aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevan yleissopimuksen (2003) ratifiointi

Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmisteltiin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevan yleissopimuksen (2003) ratifiointia. Kulttuuriasianneuvos **Leena Laaksonen** antoi toimikunnalle tilannekatsauksen Suomen ratifiointiprosessista. Suomi on tähän asti odottanut

muiden sopimosapuolten kokemuksia ja pyrkinyt varmistumaan siitä, että sopimuksella ei jähmetetä dynaamista, elävää ja muuttuvaa kulttuuritoimintaa. **Yleissopimuksen ratifiointia koskeva hallituksen esitys** esiteltiin 17.9. eduskunnalle valtion talousarvioon liittyvänä budjettilakina. Suomi tulee jatkossa maksamaan yleissopimuksen osapuolena Suomen Unesco-jäsenmaksun yhtä prosenttia vastaavan summan sopimuksen rahastoon.

Jean Sibeliuksen syntymän 150-juhlavuodelle suositus Unescon merkki- ja juhlavuodeksi

Toimikunta harkitsi syksyn ensimmäisessä kokouksessaan Sibelius-Seuran esitystä **Jean Sibeliuksen syntymän 150-juhlavuodesta** (2015) esitettäväksi Unescon merkki- ja juhlavuodeksi kaudelle 2014–2015. Pääsihteeri kertoi seuraavan yleiskokouksen (syksy 2013) päättävän jäsenmaiden esityksistä. Toimikunta päätti tukea esitystä.

3.3. TIEDE

www.unesco.org/science

www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences

YK:n kestävän kehityksen huippukokous Rio+20

YK:n kestävän kehityksen huippukokous Rio+20 pidettiin 20.–22.6. Rio de Janeirossa. **YK:n kestävän kehityksen korkean tason paneeli** luovutti raporttinsa 30.1. Afrikan Unionin huippukokouksen yhteydessä Addis Abebassa. Suomen tasavallan presidentti **Tarja Halonen** toimi yhdessä Etelä-Afrikan presidentin Jacob Zuman'n kanssa paneelin puheenjohtajana. Raportissa mm. suositellaan kestävän kehityksen kaikki pilarit huomioivan globaalin indikaattoriston luomista.

Ulkoasiainsihteeri **Ulla Hakanen** ja ympäristöneuvos **Hannele Nyroos** olivat toimikunnan ensimmäisessä syksyn kokouksessa kertomassa Rio + 20 -huippukokouksen seurannasta (etenkin vesiasioiden näkökulmasta) ja Unescon hydrologisen ohjelman toiminnasta (*International Hydrological Programme, IHP*). Unescon pääviestejä YK:n kestävän kehityksen huippukokoukseen (Rio+20) olivat mm. kestävä kehitys edistävää koulutus ja tutkimus, valtamerien ja makean vesivarantojen kestävä hallinnointi, biodiversiteetti, katastrofeihin varautuminen, maailmanperintökohteiden hyödyntäminen sekä kulttuuriset ulottuvuudet kehityksessä.

Suomi painotti Rio+20 -huippukokouksessa etenkin vesiasioita ja veden kokonaisvaltaista linkittymistä hyvinvointiin sekä BKT:ta laajemmin mittaavien indikaattoreiden merkitystä. YK:n vuosituhatagendan tavoite juomaveden puutteesta kärsivien määrän puolittamisesta vuoteen 2015 mennessä on saavutettu viisi vuotta etuajassa. Sanitaation osalta sen sijaan tavoitteeseen päästään nykyisellään vasta vuonna 2050. Rio+20:n loppuasiakirjassa tunnustetaan **vesi ja sanitaatio ihmisoikeuksina**. Rajavesistöjen hallintaan liittyvät kysymykset olivat Suomelle pettymys. Maailman makean veden varoista 60 % sijoittuu usean valtion alueelle. Monet konfliktit linkittyvät vesiresurssien hallintaan ja tasapuoliseen käyttöön.

Suomen ja Unescon järjestämässä sivutapahtumassa *Sustainable Development and Water; Global Goal, Targets, Partnerships*, keskityttiin kestäväen kehityksen tavoitteiden luomiseen ja vesistöjen tilan parantamiseen. Avauspuheenvuoron pitänyt Unescon pääjohtaja Irina Bokova korosti mm. koulutuksen merkitystä.

Kansainvälinen vesiohjelma (IHP) on Unescon tärkeä työväline, joka tuottaa tietoa ja analyysejä jäsenmaiden poliittisen päätöksenteon tueksi sekä tukee institutionaalista yhteistyötä ja kapasiteetin rakentamista. Ohjelmassa painotetaan kaudella 2014–2021 vesiturvallisuuksia (veteen liittyvät onnettomuudet ja hydrologiset muutokset, pohjavedet muuttuvassa ympäristössä, veden puutteeseen ja laatuun liittyvät haasteet, ekohydrologiaan ja teknologiaan liittyvät kysymykset sekä vesikasvatus osana vesiturvallisuuksia). Hyvän hallinnon kysymyksiä ohjelmassa käsitellään horisontaalisesti.

Unescon työtä tukevat myös **alueelliset vesikeskukset** (mm. vesikasvatuksen instituutti *UNESCO-IHE Institute for Water Education* Delftissä, Hollannissa) sekä laaja akateemisten **Unesco-oppituijien verkosto**. Vuonna 2013 vietetään **YK:n kansainvälistä vesiyhteistyön teemavuotta**, jonka koordinoimiseen YK:n pääsihteeri on valtuuttanut Unescon.

Global Geoparks -verkosto ja Rokua Geopark esittäytyivät

Global Geoparks -verkosto ja **Rokua Geopark** esittäytyivät toimikunnalle toimikunnan syyskuisessa kokouksessa. Rokua Geopark –geopuistoalue on osa globaalia *Global Geopark Network (GGN)* –verkostoa ja eurooppalaista *European Geopark Network (EGN)* -verkostoa. GGN ja Unesco tutkivat parhaillaan yhteistyön tiivistämismahdollisuuksia.

Global Geoparks -verkosto muodostuu maailmanlaajuisesti ainutlaatuisista geologisista kohteista. Aktiivisina keskuksina ns. geopuistot tukevat geologisen perinnön suojelua ja tutkimusta, sekä edistävät samalla paikallista matkailutoimintaa. Suurin osa geopuistoista sijaitsee tällä hetkellä Euroopassa ja Kiinassa. Verkosto on levittäytymässä Afrikan mantereelle, jossa ensimmäinen puisto perustettaneen aikanaan Marokkoon.

Vuonna 2010 geopark -statuksen saanut Rokua Geopark on maailman pohjoisin ja Suomessa ainoa geopuistoalue. Puisto ulottautuu Rokuan, Oulujärven ja Oulujoen alueelle, teemanaan jääkauden geologiset vaikutukset ja vaikutukset ihmisen elinympäristöön. Puisto vaalii ainutlaatuisia luonnonympäristön- ja kulttuurisia arvoja sekä vahvistaa alueen yritysten ja matkailualan toimintaedellytyksiä ja asukkaiden kotiseututuntemusta.

Kansainvälinen geotieteiden ohjelma 40-vuotta

Unescon päämajassa juhlittiin 22.2. **Kansainvälisen geotieteiden ohjelman** 40-vuotista taipaletta (*International Geosciences Programme, IGCP*). IGCP syntyi 1972 Unescon ja geotieteiden kansainvälisen liiton (*International Union of Geological Sciences, IUGS*) yhteistyönä. Ohjelman piirissä on ollut tuhansia geotieteilijöitä ja siinä on toteutettu yli 300 hanketta 150 maassa. Painopisteenä on mm. luonnonkatastrofien ennaltaehkäisy.

Maailman 6. vesifoorumi

Maailman 6. vesifoorumi järjestettiin Marseillessa 12.–17.3. Suomen valtuuskuntaa johti valtiosihteeri **Katariina Poskiparta** ympäristöministeriöstä. Suomen asiantuntemus sai näkyvyyttä järjestämässään sivutapahtumassa (näyttely). Kokouksessa julistettiin ministerijulistus, joka luoti kesäkuun YK:n kestävä kehityksen huippukokoukseen (Rio+20). Vesifoorumin avajaisissa julkaistiin 4. Maailman vesiresurssien seurantaraportti *UN World Water Development Report (4WWDR)*, jonka laadinnasta Unesco vastaa. YK:n merkittävimpänä vesivarantojen seurantatyökaluna toimivan raportin teemana oli riskienhallinta: *Managing Water under Uncertainty and Risk*.

Valtameret ja ranta-alueet Expo-maailmannäyttelyssä

Maailmannäyttely Expo 2012 järjestettiin 12.5.–12.8. Yeosussa Etelä-Koreassa, teemalla **valtameret ja ranta-alueet: *The Living Ocean and Coast***. Unescon kansainvälinen valtamerikomissio IOC järjesti kansainvälisen Meritutkimusneuvoston ICES:n (*International Council for the Exploration of the Sea*) ja Pohjoisen Tyynenmeren meritieteiden järjestön PICES:n (*The North Pacific Marine Science Organization*) kanssa avajaisviikolla **konferenssin ilmastonmuutoksen vaikutuksista valtameriin** (*The Second International Symposium on The Effects of Climate Change on the World's Oceans*).

Tampereen Teknilliseen Yliopistoon uusi vesiasioihin keskittyvä Unesco-oppituoli

Tampereen Teknillisessä Yliopistossa julkistettiin 20.9. uusi vesiasioihin keskittyvä UNECWAS Unesco-oppituoli (**UNESCO Chair in Sustainable Water Services/** Dosentti **Tapio S. Katko**). Seminaarissa puhuivat mm. vesiaiheisista oppituleista Unescon tiedesektorilla vastaava ohjelma-asiantuntija **Miguel Doria** sekä toimikunnan puheenjohtaja **Tapio Markkanen**. Vesikysymyksiin keskittyviä Unesco-oppituleja on maailmanlaajuisesti jo 29, Suomessa kolme

Unescon Päiväntasaajan Guinean tiedepalkinto jaettiin

Unescon Päiväntasaajan Guinean tiedepalkinto (aiemmin *The UNESCO-Obiang Nguema Mbasogo International Prize for Research in the Life Sciences*) **jaettiin 17.7.2012 Pariisissa**. Hallintoneuvoston vuonna 2008 hyväksymän uuden, Päiväntasaajan Guinean diktaattorina pidetyn presidentin nimeä kantavan tiedepalkinnon jakamista on tähän asti lykätty ihmisoikeusjärjestöjen ja tiedepiirien ilmaiseman kansainvälisen kritiikin vuoksi. Unescon 189. hallintoneuvostossa ei saavutettu kaikkia osapuolia tyydyttävää ratkaisua: palkinnosta äänestettiin ja palkintoa kannattanut ryhmä voitti äänin 33-18 (7 hallintoneuvoston jäsentä äänesti tyhjää). Toimikunta lähetti pääjohtaja Bokovalle kaksi kirjettä (9.7./12.7.) ja ilmaisi huolensa suunnitelmista jakaa palkinto, joka vahingoittaisi Unescon mainetta ja jonka oikeudellinen perusta on todettu ongelmalliseksi. **Toimikunta vaati pääjohtajaa keskeyttämään palkinnonjakoa koskevan prosessin**. Pääjohtaja Bokova ei henkilökohtaisesti osallistunut palkintoseremoniaan.

3.4. VIESTINTÄ

<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/>

Suomi valittiin Unescon viestinnän kehitysohjelman (IPDC) hallitustenvälisen neuvoston puheenjohtajaksi

Pariisissa pidettiin 22.3. Unescon viestinnän kehitysohjelman (*International Programme for the Development of Communication, IPDC*) hallitustenvälisen neuvoston kokous, johon osallistuivat Suomesta ulkoasiainministeriön kehityspolitiikan osaston tietoyhteiskunta-asioista vastaava neuvonantaja **Jyrki Pulkkinen** sekä asiamies, toimikunnan jäsen **Juha Rekola** (Suomen Journalistiliitto). Kokouksessa heijastui Unescon lisääntyvä politisoituminen sananvapauden ja toimittajien turvallisuuden kysymyksissä. Suomi valittiin neuvoston puheenjohtajaksi Intian seuraajaksi. Tehtävää hoitaa Jyrki Pulkkinen. Juha Rekola jatkaa hallintoneuvostossa, jossa Suomen jäsenyys päättyy vuoden 2013 loppuun.

Kokouksessa intohimoja herätti pääjohtajan raportti Unescon tuomitsemisista toimittajien murhista vuosina 2010-2011. IPDC:n aloitteesta laadittua YK:n toimintasuunnitelmaa (*UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity*) toimittajien turvallisuuden lisäämiseksi ei hyväksytty, vaan päätettiin pyytää pääjohtajalta Unescolle oma, jäsenmaita konsultoiden laadittu toimintasuunnitelma (*UNESCO Work Plan on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity*), ja esittämään se hallintoneuvostolle keväällä 2013. YK:n toimintasuunnitelma hyväksyttiin 13.4. YK:n johtoryhmän kokouksessa (*Chief Executive Board, CEB*).

Toimittajien turvallisuus esillä YK-järjestöjen toisessa yhteiskokouksessa

Toimittajien turvallisuutta käsittelevä YK-järjestöjen toinen yhteiskokous järjestettiin 23.11. Wienissä. Yhteiskokouksen keskiössä oli YK-järjestöjen yhteinen toimintasuunnitelma. Suunnitelma, joka hyväksyttiin 12.4.2012 YK-järjestöjen hallituksessa (*UN Chief Executives Board*), ja jonka suunnittelu käynnistyi Unescon viestintä- ja kehitys (IPDC) -ohjelman aloitteesta 2010, sisältää yli 100 toimenpidettä, ml. hallitusten lainsäädäntötyön kapasiteetinrakentaminen, toimittajille turvallisuuskoulutuksen järjestäminen, tietoisuuden lisääminen toimittajiin kohdistuvan väkivallan seurauksista laajemmin sananvapaudelle jne. Vuonna 2012 yli 100 toimittajaa menetti väkivalloin henkensä työnsä vuoksi. Vuosi on tuhoisin siitä asti, kun Unesco on seurannut toimittajiin kohdistuvia väkivallantekoja.

Pohjoismainen hanke "Orden, Norden och friheten"

Hanasaaren ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus on toimikunnan tukemana aloittanut "**Orden, Norden och friheten**" -hankkeen valmistelut mm. Nordicom-tietokeskuksen kanssa. Hankkeen tähtäimessä on mm. **akateemisten toimijoiden verkosto** tuottamaan ja levittämään näkökulmia journalismin muuttuneesta luonteesta sosiaalisen median myötä, tähän liittyvistä sensuurin ja kansallisen vastuun kysymyksistä sekä hankkeen aikana mahdollisesti kehitettävästä **pohjoismaisesta ilmaisunvapaus-barometristä**. Hankeen ns. referenssiryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 31.1.2012 kokoukseen, johon osallistuivat mm. toimikunnan jäsenet asiamies **Juha Rekola** ja johtaja **Gunvor Kronman** sekä pääsihteerit/ kulttuuriasianneuvos **Zabrina Holmström**.

Hanasaari – ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa pidettiin 13.–14.12. hankkeen puitteissa **Speaking Is Silver Symposium on Global And Nordic Freedom Of Expression** –symposiumi. Unescosta kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelman IPDC:n sekä Unescon viestintäsektorin *Freedom of Expression and Media Development* -yksikön johtaja **Guy Berger** (Etelä-Afrikka) piti symposiumissa key note-puheenvuoron. Ulkoasiainministeri **Erkki Tuomioja** osallistui symposiumin jälkeen pidettyyn Hanaforum-paneelikeskusteluun koskien ilmaisunvapautta ja ääriliikkeitä. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee "Orden, Norden och friheten" -hanketta 30 000 eurolla.

Unescon Maailman muistiperinnön suojeluohjelma 20-vuotta

Vancouverissa Kanadassa järjestettiin 26.–29.9. **Unescon Maailman muistiperinnön suojeluohjelman** (MoW) konferenssi "*Memory of the World in the Digital Age: Digitization and Preservation*", joka keskittyi kirjallisten aineistojen säilyttämiseen digiaikana. Konferenssi oli osa vuonna 2012 vietettävää, **MoW-ohjelman 20-vuotismerkkivuotta**. MoW-ohjelmassa listataan avokkaita arkistokokoelmia kautta maailman. Suomesta listalla ovat Kansalliskirjastossa olevat Nordenskiöldin karttakokoelma ja "Radzwill's Archives and Niasvich (Nieśwież) Library Collection".

4. Hyödyllistä tietoa Unescosta

Suomen maksuosuus ja muu tuki Unescolle

Suomen jäsenmaksu Unescolle maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista. Vuonna 2012 Suomen jäsenmaksuosuus oli noin 1,5 miljoonaa euroa.

Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut Unescon maailmanperintösopimuksen rahastoa, kulttuuridiversiteettisopimuksen rahastoa ja dopinginvastaisen yleis sopimuksen rahastoa yhteensä lähes 55 000 eurolla vuodessa

Suomen vapaaehtoinen, ns. budjetin ulkopuolinen tuki Unescolle suoritetaan ulkoasiainministeriön määrärahoista. Suomen budjetin ulkopuolinen tuki Unescolle vuosille 2012–2013 on yhteensä n. 2,5 miljoonaa euroa. Koulutus kaikille –prosessia tuetaan *Capacity Building for EFA (CapEFA)* -ohjelman kautta 500 000 eurolla ja vuodesta 2012 alkaen uutena tukena EFA GMR –seurantatietoa (*Education for All Global Monitoring Report*) vuosittain 100 000 eurolla. Unescon **kansainväliselle koulutuksen suunnitteluinstituutille** myönnetään (*International Institute for Educational Planning, IIEP*) vuosittain 200 000 euroa ja **Unescon tilastoinstituutille** (*UNESCO Institute of Statistics, UIS*) 307 000 euroa vuonna 2012 ja 200 000 euroa vuonna 2013. **Kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelmalla** (IPDC) tuetaan vuosittain 200 000 eurolla. Lisäksi erillinen hanketuki 150 000 euroa on myönnetty **Maailman tietoyhteiskunta-huippukokousten** (*World Summit on the Information Society, WSIS*) arviointiin ja kokoukseen 25.–27.2.2013 Pariisissa, ns. WSIS+10.

Suomen jäsenyydet Unescon elimissä

Suomi oli vuonna 2011 jäsenenä seuraavissa Unescon hallitustenvälisissä elimissä, komiteoissa ja hallituksissa:

- Kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelman neuvosto (*International Programme for the Development of Communication, IPDC*) 2010–2013
- Nuubia-komitea (*Executive Committee for the International Campaign for the Establishment of the Nubia Museum in Aswan and the National Museum of Egyptian Civilization in Cairo*) 2012–2013
- Kansainvälinen Bioetiikkakomitea (*International Bioethics Committee, IBC*) 2010–2013
- Elinikäisen oppimisen instituutin hallitus (*UNESCO Institute for Life Long Learning, UIL*) 2010–2013

Töihin tai harjoitteluun Unescoon (www.unesco.org/employment)

Unescon sihteeristöä johtaa pääjohtaja. Vuonna 2012 pääjohtajana toimi bulgarialainen Irina Bokova. Unescon sihteeristössä ja kentällä työskenteli hieman yli 2000 henkilöä (tilanne 1.6.2012).

Unesco tarjoaa laajan valikoiman työmahdollisuuksia, joihin useimmiten valikoituu asiantuntijoita järjestön päätoimialoilta kulttuurin, koulutuksen, tieteiden ja viestinnän sektoreilta. Työmahdollisuuksia on kuitenkin myös hallinnon, rahoituksen, henkilöstöasioiden ja viestintätekniikan aloilla. Unescoon on mahdollista hakea palkattomaan harjoitteluun 1–4 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu ylempää korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille.

Suomalaiset Unescossa

Vuonna 2012 Unescon sihteeristössä ovat työskennelleet Anssi Yli-Hietanen Senior Treasury Officerina, Mikko Ruotsalainen sisäisenä tarkastajana, Katja Konkola kasvatussektorilla (*Chief Human Resources Officer*), Riitta Charvet avustavana vakuutusvirkamiehenä henkilöstön eläke- ja vakuutusyksikössä (*Assistant insurance officer*), Tarja Turtia ohjelma-asiantuntijana viestintäsektorilla, Eero Porko hankintavirkamiehenä hallintosektorilla (*Management of Support Services*), Tiina Greggilä-Jouini avustajana viestintäsektorilla (*Section for Universal Access and Preservation, Knowledge Societies Division, Communication and Information Sector*), Ulla Kalha HIV-aluekoordinaattorina koulutussektorilla (*Section of HIV and Health Education, Education Sector*), Suvi Mellavuo-Bonnet avustavana ohjelma-asiantuntijana koulutussektorilla (*Section of Education for Peace and Human Rights, Education Sector*), Heidi Kivekäs apulaisasiantuntijana EFA-tiimissä (*EFA Global Partnerships Team*), Joanna Härmä research officer'ina EFA-tiimissä (*EFA Global Monitoring Report Team*), Tuuli Kurki apulaisasiantuntijana koulutussektorilla (*Section for Teacher Development and Education Policies, Education Sector*), Katja Frostell (*Assistant Publication Officer*) Unescon tilastoinstituutissa Montrealissa (*UNESCO Institute for Statistics, UIS*) ja Katja Vanhala apulaisasiantuntijana (*Associate Expert, Education and Sustainable Development*) Unescon koulutuksen aluetoimistossa Bangkokissa (*UNESCO Office in Bangkok and Regional Bureau for Education*).

Unescon pääjohtaja nimitti Tarja Virtasen Unescon Teheranin toimiston päällikön tehtävään 15.1.2012 alkaen. Virtanen aloitti Unescossa vuonna 1988 ja on toiminut mm. Apiassa Samoan saarella, Delhissä sekä Almatyn alueellisen toimiston päällikkönä ja viimeksi kentällä Islamabadin toimistopäällikkönä. Helmikuusta 2011 Virtanen toimi kenttätoimistojen koordinoinnin yksikössä (*Bureau of Field Coordination*) Pariisissa.

ICOMOS Suomen osasto ry:n puheenjohtaja Kirsti Kovanen valittiin maailmanlaajuisen, asiantuntijoista koostuvan järjestön, historiallisten rakennusten ja alueiden, arkeologisten kohteiden ja kulttuurimaisemien tutkimusta ja suojelua edistävän ICOMOS-neuvoston (*International Council on Monuments and Sites*) pääsihteeriksi toimikaudelle 2012-2014. Maailmanperintökomitea hyödyntää ICOMOS:n asiantuntijalausuntoja mm. käsitellessään jäsenmaiden esittämiä kohde-ehdokkaita lisättäväksi maailmanperintölistalle.

Emeritus professori (UNESCO Chair, Tampereen yliopisto) Tapio Varis nimitettiin professoriksi Brasilian korkeakouluhallinnon CAPES ohjelmaan *Post-Graduate Program of Environment and Development of the UNIVATES University Center* Rio Grande do Sulin osavaltioon toukokuusta marraskuuhun 2012.

Kulttuuri- ja urheiluministeri Paavo Arhinmäki nimitti tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteerin, FT Reetta Kettusen Suomen Unesco-toimikunnan jäseneksi, kesken toimikunnan kauden eroa pyytäneen valtiosihteerin Olli-Pekka Heinosen tilalle.

Emmi Puputti (YTM) aloitti 3.8. YK:n vapaaehtoisena (UM rahoitus) Unescon Tansanian kenttätoimistossa (Dar es Salaam), jossa toimii tasa-arvokysymysten parissa (*Gender Specialist*). Syyskuussa 2012 YK:n apulaisasiantuntijana Unescon sihteeristössä Pariisissa aloitti Tuuli Kurki (KM), joka tehtävissään koulutussektorilla keskittyy erityisesti opettajankoulutuksen kysymyksiin (UM rahoitus).

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvänä edustajana Unescossa toimi suurlähettiläs Antti Kuosmanen. Edustustossa työskentelivät lisäksi ministerineuvos Kirsi Vanamo-Santacruz 31.8.2012 asti ja 1.9.2012 alkaen ministerineuvos Anne Huhtamäki sekä assistentti Marja Richard. Vuoden 2012 aikana edustustossa harjoittelijoina työskentelivät Mari Mononen 27.2.-28.6.2012 (Jyväskylän yliopisto), Nuppu-Maija Lojander 3.9.-3.12.2012 (Helsingin yliopisto) sekä työelämävalmennettavina Niina Aalto 1.1.2012-30.4.2012 ja Vanamo Kuosmanen 1.7.-31.12.2012.

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

Annettu Helsingissä 19. päivänä joulukuuta 2002

Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun perustuslain 119 §:n nojalla:

1 §

Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatusta-, tiede- ja kulttuurijärjestön, jäljempänä Unesco, välisten yhteyksien hoidossa avustaa opetusministeriötä Suomen Unesco-toimikunta, joka toimii Unescon Suomen puolesta 10 päivänä lokakuuta 1956 allekirjoitetun perussäännön mukaisena kansallisena neuvonantajana ja yhteistoimintaelimenä.

2 §

Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- 2) Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- 3) Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 4) muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- 5) Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

3 §

Unesco-toimikunnan tulee vuosittain tehdä ehdotus toimintasuunnitelmaksi ja antaa kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

4 §

Valtioneuvosto kutsuu Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan. Lisäksi valtioneuvosto kutsuu toimikuntaan enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita.

Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puhevalta.

5 §

Unesco-toimikunta kokoontuu kokouksen puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtajan lisäksi viisi muuta jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

6 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenten toimiaika on neljä kalenterivuotta kerrallaan. Jos puheenjohtaja tai jäsen eroaa kesken toimikauden, kutsuu opetusministeriö hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §

Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö. Toimikunnan pääsihteerinä toimii opetusministeriön määräämä virkamies, joka hoitaa tehtävää virkatehtävänä.

8 §

Unesco-toimikunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työvaliokunnan.

Toimikunta voi järjestäytyä tehtäviensä, Unescon ohjelmien ja toimialojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla jaostoihin tai työryhmiin, joiden puheenjohtajat toimikunta valitsee. Unesco-toimikunnalla on oikeus käyttää toimikuntaan kuulumattomia asiantuntijoita.

9 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteereille sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta opetusministeriön määräysten mukaan.

10 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan Suomen Unesco-toimikunnasta 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettu asetus (163/1966) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Kulttuuriministeri Kaarina Dromberg Vanhempi hallitussihteeri Fredrik Forsberg

YHTEYSTIEDOT

Suomen Unesco-toimikunta

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 09-160 04
Sähköposti: unesco@minedu.fi
www.minedu.fi

Suomen pysyvä edustusto UNESCO:ssa

Délégation permanente de Finlande auprès de l'UNESCO
1, rue Miollis
75015 Paris, France
Puh. +33-1-4568 3433
Sähköposti: sanomat.une@formin.fi
www.finlandunesco.org

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 Paris, France
Puh. +33-1-45 68 10 00
www.unesco.org

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO